

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

RAPORT
I
AVOKATIT TË POPULLIT

A. nr. 11/2023

Rifat Canolli

**në lidhje me zvarritjen e procedurës në Gjykatën Themelore në Prishtinë për lëndën
C.nr. 3488/2018**

Drejtuar:

**Znj. Albina Shabani-Rama, kryetare
Gjykata Themelore në Prishtinë**

Prishtinë, më 12 dhjetor 2023

Qëllimi i raportit

1. Qëllimi i këtij raporti është tërheqja e vëmendjes së Gjykatës Themelore në Prishtinë (GjThP), lidhur me nevojën e ndërmarrjes së veprimeve përkatëse për shqyrtimin dhe vendosjen për lëndën C. nr. 3488/18, pa vonesa të mëtutjeshme.
2. Ky raport është i bazuar në ankesën individuale të z. Rifat Canollit (në tekstin e mëtejshëm: ankuesi) dhe mbështetet në faktet dhe në provat e ankuesit, si dhe në shkresat e lëndës, të cilat i posedon Avokati i Popullit, lidhur me zvarritjen e procedurës gjyqësore në lëndën C. nr. 3488/18. Çështja ka të bëjë me zgjidhjen e kontratës për ndërtim, për shkak të ndryshimit të rrethanave.

Baza ligjore

3. Sipas nenit 135, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve të tjera shtetërore.”*
4. Po ashtu, Ligji nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit, neni 16, paragrafi 8, përcakton: *“Avokati i Popullit mund të jep rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësor. Avokati i Popullit nuk do të ndërhyjë në rastet dhe në procedura tjera ligjore që janë duke u zhvilluar para gjykatave, përveç rastit kur ka zvarritje të procedurave.”*

Përmbledhje e fakteve

5. Sipas shkresave të lëndës dhe informacioneve që Avokati i Popullit i posedon, mësohet se ankuesi, më 27 nëntor 2018, kishte parashtruar në GjThP Padi për zgjidhjen e kontratës për ndërtim, për shkak të ndryshimit të rrethanave me kompensim dëmi, por sipas pohimeve të ankuesit, deri më 5 janar 2023, në ditën kur ankuesi kishte paraqitur ankesën tek Avokati i Popullit, GjThP-ja nuk kishte ndërmarrë ndonjë veprim procedural lidhur me rastin. Për më tepër, vërehet se ankuesi kishte parashtruar në GjThP dy kërkesa për përshpejtim të rastit: njërën më 24 tetor 2019 dhe tjetrën më 9 mars 2021. Megjithatë gjykata nuk kishte ndërmarrë ndonjë veprim në drejtim të procedimit të këtij rasti.
6. Zyra e Avokatit të Popullit, më 19 janar 2023, kishte dërguar një kërkesë në GjThP për të kërkuar informata lidhur me fazën në të cilën ndodhej procedura në çështjen e ankuesit dhe për veprimet që ishin ndërmarrë apo që planifikoheshin të ndërmerreshin nga gjykata, ashtu që ky rast të procedohej brenda afatit kohor, në pajtim me dispozitat ligjore në fuqi dhe me nenin 6 të Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut dhe Protokollet e saj.
7. Më 16 mars 2023, GjThP-ja kishte kthyer përgjigje lidhur me kërkesën e paraqitur nga zyra e Avokatit të Popullit, me të cilën kishte njoftuar se lidhur me lëndën C.nr.3488/2018, gjyqtari i rastit kishte njoftuar se ende nuk kishte ardhur radha për caktimin e seancës, për arsye se akoma ishin duke u caktuar lëndët që ishin pranuar gjatë vitit 2018.

Instrumentet ligjore të zbatueshme në Republikën e Kosovës

8. Kushtetuta e Republikës së Kosovës, në nenin 21, përcakton: *“Republika e Kosovës mbrohet dhe garanton të drejtat e njeriut dhe liritë themelore [...]”*

9. E drejta për gjykim të drejtë dhe të paanshëm përcaktohet me nenin 31.1 të Kushtetutës:
- “Çdo kujt i garantohet mbrojtje e barabartë e të drejtave në procedurë para gjykatave, organeve të tjera shtetërore dhe bartësve të kompetencave publike.”*
10. Po ashtu, mbrojtja gjyqësore e të drejtave, e përcaktuar me nenin 54 të Kushtetutës, parasheh:
- “Çdo kush gëzon të drejtën e mbrojtjes gjyqësore në rast të shkeljes ose mohimit të ndonjë të drejte të garantuar me Kushtetutë ose më ligj, si dhe të drejtën në mjete efektive ligjore nëse konstatohet se një e drejtë e tillë është shkelur.”*
11. Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (KEDNj), sipas Kushtetutës së Republikës së Kosovës, është dokument ligjor drejtpërdrejt i zbatueshëm në Republikën e Kosovës dhe ka prioritet, në rast konflikti, ndaj dispozitave, ligjeve dhe akteve të tjera të institucioneve publike.¹ Ndërsa paragrafi 1 i nenit 6 të KEDNj-së garanton:
- “Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve civile, çdo njëri ka të drejtë për një proces të drejtë dhe të hapur brenda një afati të arsyeshëm kohor.”*
12. Ndërsa neni 13 i KEDNj-së përcakton:
- “Çdo person, të cilit i kanë shkelur të drejtat dhe liritë e njohura me këtë Konventë, ka të drejtë të paraqesë një ankim efektiv përpara një instance kombëtare, edhe kur kjo shkelje ka qenë kryer nga persona që veprojnë brenda ushtrimit të funksioneve të tyre zyrtare.”*
13. Ligji nr. 06/L-054 për Gjykatat, në nenin 7, paragrafi 2, përcakton:
- “Çdo person ka qasje të barabartë në gjykata dhe askujt nuk i mohohet e drejta në gjykim të drejtë, në përputhje me procedurën e rregullt ligjore ose të drejtë në mbrojtje të barabartë me ligj. Çdo person fizik apo juridik ka të drejtë në gjykim të drejtë dhe brenda afatit të arsyeshëm kohor.”*
14. Ndërsa neni 7, paragrafi 5, i Ligjit për Gjykatat përcakton:
- “Të gjitha gjykatat duhet të funksionojnë në mënyrë të shpejtë dhe efikase për të siguruar zgjidhjen e shpejtë të lëndëve.”*

Analiza ligjore

15. Avokati i Popullit tërheq vëmendjen te neni 53 i Kushtetutës së Republikës së Kosovës, sipas të cilit, të drejtat dhe liritë e njeriut interpretohen në harmoni me vendimet e me praktikat e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GjEDNj).
16. Në raste të shumta GjEDNj-ja ka theksuar se e drejta e palës që për çështjes e saj të vendoset në afat të arsyeshëm kohor, paraqet element qenësor të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm.
17. Avokati i Popullit rikujton se sipas praktikës së GjEDNj-së, në çështjet civile koha e llogaritjes se kohëzgjatjes së procedurës fillon të ecë normalisht qysh me paraqitjen e padisë në gjykatë (shih *Luli dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, sidomos paragrafin 88. Shih gjithashtu *Anogianakis kundër Greqisë*, nr.22510/09, vendim Komiteti, §21, GjEDNj, 12.6.2012, *Mavrakis kundër Greqisë*, nr.21591/13, vendim Komiteti, §10, GjEDNj,

¹ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni 22

7.9.2017) deri në kohën kur çështja ka përfunduar dhe/ose aktgjykimi është ekzekutuar (shih *Estma Jorge kundër Portugalisë*, NR.16/1997/800/1003, §35 vijues, GjEDNj, 21.4.1998).

18. Avokati i Popullit rikujton se GjEDNj-ja, pasi përcakton periudhën llogaritjes së kohëzgjatjes së procedurës, analizon elemente të tjera për të arritur në përfundimin nëse kriteri i gjykimit të drejtë, në kuptimin e kohëzgjatjes së procedurës, është respektuar apo jo. GjEDNj-ja merr për bazë kompleksitetin e çështjes, sjelljen e autoriteteve, sjelljen e kërkuesit dhe rëndësinë e çështjes për kërkuesin.
19. Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës ka nxjerrë një numër aktgjykimesh, ku ka konstatuar shkeljen e nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe të nenit 6 [E drejta për një proces të rregullt] të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, duke i shtjelluar parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe të praktikës së GjEDNj-së, duke aplikuar të njëjtat në rrethanat e rasteve që janë ngritur për vlerësim. Gjykata Kushtetuese, sipas këtyre parimeve, ka vlerësuar se përlllogaritja e shtrirjes në kohë e procedurave fillon në momentin kur gjykata kompetente vihet në lëvizje, me kërkesë të palëve, për vendosjen e një të drejte apo interesi legjitim të pretenduar dhe vazhdon deri në nxjerrjen dhe zbatimin e një vendimi gjyqësor përfundimtar nga një instancë e fundit kompetente gjyqësore. Ndërsa arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procedurës duhet të vlerësohet në dritën e rrethanave të rastit, bazuar në: (i) ndërlikueshmërinë e rastit; (ii) sjelljen e palëve në procedurë; (iii) sjelljen e gjykatës kompetente ose të autoriteteve të tjera publike; si dhe (iv) rëndësinë e asaj çfarë rrezikon parashtruesi i kërkesës në kontest (shih rastet: KI06/21, Dragan Mihajloviq, Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së procedurave në Gjykatën e Apelit të Republikës së Kosovës, përkritazi me lëndën Ac. nr. 3930/2016, datë 22 dhjetor 2022; KI177/19, parashtrues NNT “Sokoli”, Aktgjykim i 16 prillit 2019, paragrafët 96-106; KI19//21, parashtrues Sadik Pllana, Aktgjykim i 11 gushtit 2022, paragrafi 85).
20. Në rastin në fjalë, Avokati i Popullit rithekson se periudha përkatëse për t’u shqyrtuar lënda e ankuesit fillon prej datës 27 nëntor 2018, datë kjo kur paditësi kishte paraqitur padinë në GjThP dhe prej paraqitjes së padisë kanë kaluar 5 vjet, ndërsa gjykata akoma nuk ka ndërmarrë veprime për procedimin e këtij rasti.
21. Arsyetimi i GjThP-së se kishte një numër të madh të lëndëve të vjetra, nuk është i qëndrueshëm, ngase nuk e arsyeton vonesën prej 5 vjetësh për iniciimin e procedurës lidhur me rastin. GjEDNj-ja, në rastin *Mishgjoni kundër Shqipërisë*, §59, ka shprehur qëndrimin: “Gjykata nuk mund të pranojë argumentet e qeverisë se ndryshimet në përbërjen e Këshillit të Lartë të Drejtësisë në vitin 2005 dhe rifokusimi i prioritetëve të saj mund të justifikojnë një vonesë gati katërvjeçare në rishqyrtimin e çështjes së kërkuesit. [...] Për më tepër, Gjykata rikujton se u takon Shteteve Kontraktuese të organizojnë sistemet e tyre ligjore në mënyrë të tillë që autoritetet kompetente të mund të përmbushin kërkesat e nenit 6 të Konventës, duke përfshirë detyrimin për të dëgjuar çështjet brenda një kohe të arsyeshme (shih *Makarova k. Rusisë*, nr.23554/03, § 42, 1 tetor 2009).”
22. Te rasti konkret, ku vërehet mosveprim nga ana e GjThP-së, është me rëndësi edhe kriteri që ka të bëjë me rëndësinë e çështjes për ankuesin, pra rëndësinë e asaj çfarë rrezikon ai në kontest. GjEDNj-ja në praktikën e saj merr për bazë rëndësinë e çështjes

për kërkuesin duke vendosur që një zell i veçantë kërkohet në raste që kanë të bëjnë edhe me të drejtat e pronësisë mbi pasuri të paluajtshme (shih vendimin e GjEDNj-së të vitit 1994, në lidhje me çështjen *Hentrich kundër Francës*, Seria A, nr. 296; shih në 18 European Human Rights Reports 440. Shih sidomos *Gjonbocari dhe të tjerë kundër Shqipërisë*, nr.10508/02, 23.10.2007, *Luli dhe të tjerët kundër Shqipërisë*.)

23. Njëkohësisht, mungesa e mjeteve efektive në shkeljen e të së drejtës për proces të rregullt brenda një kohe të arsyeshme, siç është e garantuar me nenin 6 të KEDNj-së, përbën shkelje të nenit 13 të KEDNj-së.
24. Për sa i përket zbatueshmërisë së nenit 13, Avokati i Popullit rikujton se GjEDNj-ja disa herë e ka theksuar se vonesat e mëdha në administrimin e drejtësisë, në rastet kur palët në procedurë nuk kanë mjete efektive për ankim në rastet e zvarritjes së procedurave gjyqësore, përbëjnë kërcënim për sundimin e ligjit brenda rendit ligjor vendor (shih Aktgjykimin në rastin *Bottazi kundër Italisë*, më 28 korrik 1999; dhe Aktgjykimin në rastin *Di Mauro kundër Italisë*, më 28 korrik 1999).
25. Neni 13 i KEDNj-së pasqyron në mënyrë të drejtpërdrejtë obligimin e shtetit që fillimisht t'i mbrojtë të drejtat e njeriut përmes sistemit të tij ligjor, duke vendosur me këtë rast një garanci shtesë, për një individ, që bën të mundur që ai/ajo t'i gëzojë të drejtat në mënyrë efektive. Nëse shikohet nga kjo perspektivë, e drejta e një individi për proces të rregullt brenda një kohe të arsyeshme do të jetë më pak efikase, nëse nuk ekziston mundësia që së pari ta parashtrojë këtë ankesë te një autoritet vendor. Kërkesat e nenit 13 mbështesin kërkesat e nenit 6 (shih Aktgjykimin *Kudla kundër Polonisë*). Kështu, neni 13 garanton një mjet ankimi efektiv te një autoritet vendor, për një shkelje të pohuar të kërkesave të nenit 6, për ta shqyrtuar një rast gjyqësor brenda një kohe të arsyeshme. Pasi rasti në fjalë ka të bëjë me ankesën lidhur me kohëzgjatjen e procedurës, neni 13 i Konventës është i zbatueshëm.
26. Lidhur me kërkesat e nenit 13, Avokati i Popullit rikujton se efekti i këtij neni është ekzistenca e një mjeti ligjor vendor që merret me substancën e “një ankese të kontestueshme”, sipas Konventës, dhe ta lejojë lehtësimin përkatës (shih p.sh. Aktgjykimin në rastin *Kaya kundër Turqisë*, më 19 shkurt 1998). Çfarëdo mjeti i tillë duhet të jetë efektiv si në praktikë, ashtu edhe në ligj (shih p.sh. Aktgjykimin në rastin *Ilhan kundër Turqisë*, më 27 qershor 2000).
27. Lidhur me ankesën për zvarritje të procedurës gjyqësore, Avokati i Popullit rikujton se “mjetet efektive” në kuptim të nenit 13 do të duhej të kishin qenë në gjendje ta parandalonin shkeljen e pohuar apo vazhdimin e saj, ose ta ofronin përmirësimin adekuat për çfarëdo shkelje që tashmë kishte ndodhur (shih Aktgjykimin i lartpërmendur *Kudla*).
28. Në sistemin tonë të brendshëm nuk ekziston një mekanizëm ligjor, përmes së cilit ankuesi do të kishte mundur të ankohej për zvarritje të procedurës, për të arritur çfarëdo lehtësimi në formë të parandalimit apo të kompensimit.

Konstatimet e Avokatit të Popullit

29. Zvarritjet e procedurës gjyqësore shkaktojnë pasoja serioze në sundimin e ligjit dhe në mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Zvarritja e rastit gjyqësor në fjalë, e cila, sipas praktikës së GjEDNj-së, fillon të llogaritet nga dita e paraqitjes së padisë, që në rastin konkret është data 4 maj 2017, pa vendim përfundimtar, shkel:

- të drejtën për gjykim të drejtë, proces të rregullt, brenda një afati të arsyeshëm kohor të përcaktuar dhe të mbrojtur me nenin 31 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe me nenin 6 të KEDNj-së;
- të drejtën për mjete efektive juridike, të mbrojtura me nenin 32 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe me nenin 13 të KEDNj-së;
- të drejtën për mbrojtje gjyqësore të të drejtave të përcaktuara në nenin 54 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës.

30. Duke u bazuar në të lartcekurat, Avokati i Popullit, në pajtim me nenin 135, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës: “[...] ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve të tjera shtetërore.”, dhe në nenin 16, paragrafi 8, të Ligjit për Avokatin e Popullit, sipas të cilit: “Avokati i Popullit mund të jap rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësorë. Avokati i Popullit nuk do të ndërhyjë në rastet dhe procedurat tjera ligjore që janë duke u zhvilluar para gjykatave, përveç rastit kur ka zvarritje të procedurës.”; bazuar në analizën ligjore të mësipërme, në cilësinë e rekomanduesit, duke u referuar në argumentet e lartpërmendura, me qëllim të përmirësimit të punës në sistemin gjyqësor të Kosovës, i

REKOMANDON

Gjykatës Themelore në Prishtinë:

- Pa vonesa të mëtutjeshme t’i ndërmarrë të gjitha veprimet përkatëse për shqyrtimin dhe vendosjen për lëndën C. nr. 3488/18.

Në pajtim me nenin 132, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (“Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër, që ushtron pushtet legjitim në Republikën e Kosovës, është i detyruar t’u përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe t’i paraqesë atij/asaj të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj”) dhe me nenin 28 të Ligjit nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit (“Autoritetet, të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar rekomandim, kërkesë ose propozim për ndërmarrjen e veprimeve konkrete, [...] duhet të përgjigjen brenda afatit tridhjetë (30) ditor. Përgjigjja duhet të përmbajë arsyet me shkrim për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë”), ju lutemi mirësisht të na informoni për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë.

Me nderime,

Naim Qelaj

Avokat i Popullit